Засновники:
Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації
Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Адреса редакції:
76018 м. Івано-Франківськ,
пл. Міцкевича, 3
Телефон (03422) 52 24 93
Видається в ОІППО

Рекомендовано до друку науково-методичною радою ОІППО протокол № від

Головний редактор
ШЕЛЕМЕЙ Любов, проректор з науково-методичної роботи та моніторингу якості освіти Івано-Франківського ОІППО

Редакційна рада:
БАРАБАШ Ольга, проректор з наукової роботи Івано-Франківського ОІППО, кандидат педагогічних наук, доцент;
БІГУН Михайло, доцент кафедри менеджменту та освітніх інновацій ОІППО, кандидат фізико-математичних наук;
ЗУБ'ЯК Роман, ректор Івано-Франківського ОІППО, кандидат педагогічних наук, доцент

Редакційна колегія:
ВИЛУЩАК Тетяна, завідувач лабораторії організації та навчальної діяльності;
ДУТЧАК Алла, методист лабораторії управління та організації освіти;
МЕРДУХ Іван, завідувач лабораторії природничо-математичних дисциплін, кандидат біологічних наук;
МАЛИЙ Петро, методист лабораторії природничо-математичних дисциплін;
НИЖНИК Ольга, завідувач лабораторії управління і організації освіти;
ОСТРОВСЬКА Галина, завідувач кафедри теорії та методики навчання, доктор педагогічних наук, доцент;
ПІДЛИПНА Людмила, директор обласного центру практичної психології та соціальної роботи, кандидат психологічних наук;
РИМАР Віктор, завідувач лабораторії дисциплін естетичного циклу та фізичного виховання;
СТРІЛЬЧИК Галина, завідувач лабораторії педагогічного досвіду та етнопедагогіки;
УМАНЦІВ Наталія, завідувач лабораторії суспільно-філологічних дисциплін;
ФЛЯК Оксана, завідувач лабораторії національного виховання;
ЮСИПЧУК Світлана, завідувач лабораторії дошкільної та початкової освіти

Тези надруковано в авторській редакції

Оформлення і технічне редагування
Світлани ГРИТЧУК

Підп. до друку 25. 10. 2022. Гарнітура "Таймс". Формат 60x84/8.

Складання та верстку виконано в обласному літературно-видавничому центрі ОІППО

• Рукописи не рецензуються і не повертаються
• Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту
• За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори публікацій

ДЖЕРЕЛА

Науково-методичний вісник № 1-4 (99-102),2022

Свідоцтво про реєстрацію серії ІФ № 317

Виходить три рази на рік

ЗМІСТ

БАБІЙЧУК Тамара. Олег Ольжич: виховуємо патріотів України……..…….3
БЛОХИН Дарина. Діяльність Ю. Бойка-Блохина в Німеччині у боротьбі за незалежність України……..……5
ГАЛЕМЧУК Світлана. Юрій Соломійчук (1857–1918) – ідейний натхненник та організатор політичного та культурно-просвітницького життя українців галицької Гуцульщини кінця XIX – початку XX століття…….……10
ГЛАДИШЕВ Володимир. Трагедія долі чернівчанина Пауля Целана…….....……12
ГЛАДУН Віталій. Національна ідея В. М. Чорновола……..……..14
ГРИЦАК Наталія. Про подвижницьку діяльність українських перекладачів у методичних студіях Жанни Клименко……..……16
ДРОГОБИЦЬКА Оксана. Виховання молоді на прикладі громадської діяльності родини Ганушевських……..……18
ЖИЗНОМІРСЬКА Оксана. Особливості патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в сучасних умовах (науково-практичний погляд І.Д. Беха)…...20
ІСАЄВА Олена. Чи може бути поезія після Бучі? Або як змінився процес вивчення літератури в школі у нових реаліях України……..……22
КАЛУСЬКА Любомира. Мирослав Стельмахович про національну освіту і виховання……24
КЕЛЕМБЕТ Людмила. Мирослав Стельмахович – сподвижник української етнопедагогіки..26
КЛИМЕНКО Жанна. Внесок Ольги Куцевол у розвиток методики викладання зарубіжної літератури.....29
КОБУТА Лариса, КОБУТА Степан. Дисидент, політв'язень, священик Ярослав Лесів – український патріот у протистоянні з комуністичною системою……..……32
KOSTYSHYN Z., KOSTYSHYN A., U. LUKACH, O. ILNYTSKA, R. VERBOVSKA, T. DIVNYCH. The essential aspects of modern professional of internship dentist…..35
МАКСИМ'ЯК Лідія. Володимир Грабовецький та Олекса Довбуш: видатні постаті української історії та культури крізь призму синергії стратегування музейної діяльності...36
МАЛКОВИЧ Мирослава. Психологічні особливості педагога в реаліях сьогодення...43
МЕЛЬНИК Анжела. Нитка Аріадни, що вивела Тесея з лабіринту: про культурологічний підхід до навчання зарубіжної літератури у розвідках Зінаїди Кирилюк.....45
НЕБЕЛЕНЧУК Ірина. Роль особистості у формуванні націєтворчої ідеї.....48
ОВДІЙЧУК Лілія. Борис Тен як особистість в контексті доби: до проблеми вивчення курсу інтеграційно-текстуальної біографістики у ЗВО.....51
ОГІРКО Олег. Ідеї християнського гуманізму в педагогічній спадщині Юліана Дзеровича...54
ОСТРОВСЬКА Галина. Образ захисника України: історія та мистецтво.....56
ПАНЬКІВ Марта. Пісенно-поетична творчість Володимира Івасюка. "Червона рута" символ української пісні. Українська музична культура.....60
ПОДОБЄД Олена, ПОДОБЄД Андрій. (Не)дитячі рими Івана Багряного.....63
РЕБРИК Наталія. Навчально-методичний комплекс педагогічної практики Олени Фечко-Каневської (1936–2021).....66
ROGUSKA Julia, BOTWINA Renata. Katarzyna Jakubowska-Krawczyk – an earnest advocate of Ukrainian culture.....72
РЯБІНІНА Олена, ХАРЛАМОВ Михайло. Особистість соціального працівника в системі соціальної роботи держави.....76
САБАТ Наталія. Лейн Кіркланд – ініціатор передачі польського досвіду системної трансформації.....78
СКОМОРОВСЬКА Наталія. Метафори у творах В. Стефаника "Камінний хрест" і О.Кобилянської "Valse melancolique".....80
СЛИЖУК Олеся. Формування у молодших підлітків поняття про героїчну особистість у процесі навчання української літератури.....83
СТРІЛЬЧИК Галина, БУЖДИГАН Христина, ПАХОМОВ Юрій. Володимир Боцюрко – натхненник, головний дизайнер та організатор створення унікального в Україні біблійного саду.....85
ФЕДОРІВ Лілія. Мистецькі традиції та самобутність у репрезентації художників з України, чия доля пов'язана з Німеччиною.....87
ФЛЯК Оксана. Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді у наукових працях Омеляна Вишневського.....94
ЧЕРНЯВСЬКА Ірина, СКРИПНИК Надія, БОЦЮРКО Володимир, КОСТІЦЬКА Ірина, ДІДУШКО Оксана. Роль доктора медицини Ари Арменаковича Гарагашяна в розвитку ендокринологічної служби на Прикарпатті.....97
ШАПОВАЛ Олександра. Вплив екранних медіа на формування світогляду дітей та підлітків.98
ЮРЧЕНКО Любов, ГОНТАРЕНКО Людмила, ЛОГОВСЬКИЙ Ігор. Формування в освітньому процесі відповідальності фахівця за соціально-екологічний стан простору професійної діяльності.....100
ЯКОВИШИН Руслан. Педагогічні рефлексії поглядів Григорія Савича Сковороди
ЖАЛЕ Ясан. Ататюрк і освіта.....103
БАРАБАШ Ольга. Вчитель як особистість в умовах війни.....107
ДРОГОБИЦЬКИЙ Ігор. Діяльність о. Рудольфа Моха у контексті процесів українського національного відродження другої половини XIX ст……..……109
ДАВИДЮК Людмила. "Живе слово" Дмитра Ревуцького: повернення до життя.....111

ЗБІРНИК ТЕЗ

III Міжнародної науково-практичної конференції "ОСОБИСТІСТЬ В ІСТОРІЇ, ЛІТЕРАТУРІ ТА МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ"

Київ – Івано-Франківськ – Варшава

Олена ПОДОБЄД, Андрій ПОДОБЄД

(НЕ)ДИТЯЧІ РИМИ ІВАНА БАГРЯНОГО

Культуротворча та громадсько-політична діяльність Івана Багряного (1906–1963) стала об'єктом досліджень літературознавців, мовознавців, істориків. Попри сотні надрукованих статей, десятки захищених дисертаційних робіт, опубліковані окремі праці монографічного характеру дослідники і дослідниці його творчого генія віднаходять нові раніше невивчені грані. Однією з них є текст колискової пісні, написаний Багряним у німецький період творчості.

Німецький період у житті Івана Багряного розпочався у 1945 р., коли він, тікаючи зі "сталінського раю", опинився у Новому Ульмі. З цим містом будуть пов'язані наступні майже 20 років його невтомної діяльності. У післявоєнний період у Західній Німеччині знайшли тимчасовий прихисток багато переміщених осіб і біженців з України. Більша їх частина була репатрійована до СРСР, а ті, що змогли відстояти своє право на життя у "вільному світі" поступово розселилися по країнам Європи, Америки й Австралії.

По завершенню Другої світової війни у середовищі української когорти Західної Німеччини спостерігався справжній бебі-бум. У 1950 р. довгоочікуваний син Нестор народився і в подружжя Багряних. У багатьох таборових кімнатках лунали звуки колискових, які співали своїй малечі матусі. У такий спосіб практично з перших днів життя новонароджені українці й україночки знайомилися з усною творчістю українського народу.

Колискові пісні матері співали над колискою дитини передовсім для того, щоб її приспати. Однак не лише з цією метою. Колискові і за образно-тематичною структурою, і за інтонаційно-ритмічною будовою споріднені із замовляннями. У давнину такі пісні виконували не тільки для того, щоб приспати дитину, а й з метою оберегти малюка від злих сил, привернути/відвернути від нього дію певних духовних сил, сприяти її здоров'ю та духовному і фізичному розвитку.

У повоєнній Західній Німеччині матері співали своїм малюкам колискові, які чули в своєму дитинстві і які були характерними для того регіону, звідки вони були родом. Однак у розглядуваний період побутували не лише народні тексти, а й літературні. Один із них створив у 1954 р. письменник і лідер Української революційно-демократичної партії Іван Багряний із нагоди народження у своїх друзів Григорія і Галини Китастих сина Андрія. Композитор Григорій Китастий у 1949 р. виїхав із Західної Німеччини до США. Незважаючи на відстань друзі і співавтори продовжували спілкуватися за допомогою листування.

"Колискова" Івана Багряного стала одним із маркерів третьої хвилі еміграції з України. Розмірковуючи про те, який текст написати, поет вирішив відкинути сентименти й створив за власним визначенням "героїчну колискову" [1, с. 553].

Багряний написав колискову з притаманним йому розмахом. Текст складається з 13 строф. "Я зробив довший текст, бо не міг убгати всього, що просилося на перо, в кілька рядків" [1, с. 553], – виправдовуючись писав Багряний в одному з листів. Автор дозволив молодим батькам скоротити текст пісні, обравши ті строфи, які будуть до вподоби. Пропонував Григорію Китастому покласти ці слова на музику.

У "Колисковій" не знайдемо таких традиційних для народної колискової образів, як Дрімота, Сон чи Кіт. У багрянівській "Колисковій" центральний – образ сина. Він символізує підростаюче покоління, на яке сам автор, як і тисячі вимушених емігрантів з України покладали великі надії.

У традиційній народній стилістиці Багряний величав сина "соколом крилатим", "місяцем золотим", "зіркою золотою" і програмував (замовляв), щоб син виріс сміливим, розумним, метким, терпеливим. Символічно, що автор порівняв сина з національним героєм Богданом Хмельницьким ("Будеш ти […] / І сміливий, як Богдан" [1, с. 555]), який у середині XVII ст. відновив Українську Державу.

Проте надії на відновлення незалежності України у другій половині XX ст. І. Багряний все ж покладав не на емігрантів, а на молодь України. Ця позиція мислителя стала однією з домінант його політичної публіцистики. Обґрунтувавши у низці праць ("Молодь Великої України і наші завдання" (1946 р.), "2х2=4", "Дніпро впадає в Чорне море" (обидві у 1949 р.) [2, с. 32–55, 151–155, 156–166]) ідею, що кадри революції, у результаті якої Україна здобуде незалежність, знаходились у КП(б)У і комсомолі, він наразився на шквал обвинувачень своїх політичних

опонентів у прокомуністичній орієнтації. Однак подальший хід подій довів слушність концепції Івана Багряного.

У "Колисковій" прозвучала тверда віра Івана Багряного, а разом з ним і всіх вимушених емігрантів, що їхні діти зможуть повернутися у незалежну Україну ("Будеш ти щасливий, сину, / І на вільну Батьківщину – / В край, де ми на світ взялись, / Ти повернешся колись" [1, с. 556]). Повернутися для того, щоб спільними зусиллями розбудовувати свою рідну державу.

Таким чином, "Колискову" Івана Багряного можна вважати політичним маніфестом діяча, зверненим до його наймолодшої аудиторії, а разом з тим і до їхніх батьків, як ретрансляторів тексту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bahrianyi I. Lystuvannia [The correspondence]. Kyiv: Smoloskyp. 2002. T. 1. 1946–1963. (in Ukrainian)

2. Bahrianyi I. Publitsystyka [The journalism]. Kyiv: Smoloskyp. 2006. (in Ukrainian)

Іван Багряний

Колискова

Маленькому Андрієві
Китастому присвячую.
Автор

А… А… А-а-а!
А-а… А… А…
Ходить місяць і зоря
Через гори і моря, -
Це ж до нашої дитини
Ходять гості з України:
Ясен місяць і зоря
Через гори і моря…
Через гори і моря –
Ясен місяць і зоря…
А-а! А-а-а!
А… А… А…

А-а! Лю-лі-лю!
Я дитя своє люблю.
Ой ви, гості з України,
Придивіться ж до дитини –
Чим не сокіл крилатий?
Чим не місяць золотий?
Ясен місяць золотий,
Мій синочок отакий…
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, маленький, лю-лі-лю!
Біля тебе я не сплю.
Ой ви, гості з України,
Придивіться ж до дитини:
Це ж дитина не проста,
Моя зірка золота,
Моє щастя, моя кров,
І надія, і любов.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, маленький, лю-лі-лю!
Я вартую, я не сплю.
Я для тебе Долю прошу,
Щоби ріс такий хороший!..
Щоби сміливий такий!..
І розумний, і меткий!..
Щоб найкращий на весь рід! –
Щоб прославив свій нарід.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, синочку, лю-лі-лю!
Недаремно ж я не сплю:
Будеш ти, як дуб, високий,
Чорнобривий, ясноокий,
І сміливий, як Богдан,
І своєму слову пан,
І, як лицар, хоробрий,
І до матінки добрий…
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, маленький, лю-лі-лю!
А я долю тут молю,
Щоб ти серце мав просторе:
Перетерпіть горя море,
Зраду юд і торгашів,
Клевету товаришів,
І всіх тих, що злом горять,
Бо не знають, що творять…
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, мій зайчик, лю-лі-лю!
А ще долю я молю,
Щоб ти йшов, як день по світу.
Щоб умів життя любити,
Щоб як фенікс, оживав,
Щоб і падав, а вставав!
Щоб і падав, а вставав…
Щоб, як пісня оживав…
Спи, маленький, лю-лі-лю!
А-а! А-а-а!

А… А… А…

Я за тебе туту не сплю.
Я вартую сон твій, сину,
Серцем лину ж в Україну…
З неї ми в світи пішли,
Всі моря перепливли,
Тільки ж серце там лишили
І забути не змогли.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Виростай же, сину мій!
Виростай же, орле мій!
Будеш ти щасливий, сину,
І на вільну Батьківщину –
В край, де ми на світ взялись,
Ти повернешся колись
З сонцем волі в ясний день,
В громі битов і пісень.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Прийде волі ясний день,
Переможний грім пісень.
Виростай, синочку чулий,
Щоб про тебе всі почули –
Всі країни. Вся земля,
Ріки, гори і моря!..
І та слава, як зоря,
Хай горить і не згоря.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Спи, синочку, прийде час
І любов розлучить нас;
Пароплави мчать морями,
Літаки під небесами,
В океанах кораблі
І великі, і малі, –
Ними ти помчиш в імлі
До великої землі.
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Хай любов же та в світах
Просвіщає тобі шлях.
Прийдеш, сину, в Україну
І згадаєш цю хвилину,
Цю хвилину і цю мить –
Коли світ навколо снить,
Тільки матінка не спить –
Береже спокою мить…
А-а! А-а-а!
А… А… А…

Ходить місяць і зоря
Через гори і моря.
Ходять гості з України –
Виглядають тебе, сину, –
Ясен місяць і зоря –
Через гори і моря…
Через гори і моря –
Ясен місяць і зоря…
А-а! А-а-а!
А… А… А… [1, с. 554–557]